

VÄNDA PÅ KORRUPTIONSMYTEN

// KORRUPTION ÄR ABSOLUT INTE DEN VIKTIGASTE FAKTORN
BAKOM DEN IHÅLLANDE FATTIGDOMEN I SYD //

Korruption är ett stort problem för många länder i Syd och bidrar till fattigdom. Men korruptionen utgör ändå bara tre procent av det totala olagliga utflödet ur statskassorna. Vi bör i högre grad uppmärksamma de stora kassaflödena genom skatteparadis, hur Wall Street-influerade politiker påskyndade en global finanskris och de institutioner som styr den globala ekonomin. Jason Hickel har lyft blicken från den alltför enkla förklaringen att Syds korruption är det som låser fast dem i fattigdom, den riktigt allvarliga korruptionen står istället att finna i Nord.

Text: Jason Hickel

Transparency International publicerade nyligen sin senaste årliga *Corruption Perceptions Index* (CPI), illustrerad på en åskådlig världskarta med de minst korrupta länderna färgade glatt gula och de mest korrupta länderna i stigmatiserande rött. CPI definierar korruption som ”att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egens eller annans vinning”, och hämtar sina data från tolv olika institutioner som Världsbanken, Freedom House, och World Economic Forum.

När jag först såg den här kartan slogs jag av att de flesta av de gula områdena råkar vara rika västländer, däribland USA och Storbritannien, medan rött täcker nästan hela det globala Syd, med länder som Sydsudan, Afghanistan och Somalia särskilt mörkt bestрукna. Denna geografiska uppdelning stämmer helt och hållet överens med traditionella åsikter, som ser korruption som ett gissel för utvecklingsländerna, med klichébilder av diktatorer i Afrika och mutor i Indien. Men stämmer den beskrivningen?

Många internationella utvecklingsorganisationer anser att ihållande fattigdom i det globala Syd till stor del beror på korruption bland lokala tjänstemän. Under 2003 ledde dessa farhågor till FN:s konvention mot korruption, som hävdar att även om korruption förekommer i alla länder så är detta ”skadliga fenomen mest destruktivt” i det globala Syd, där det är en ”viktig del i ekonomins underprestation och ett stort hinder för fattigdomsbekämpning och utveckling”.

Det finns bara ett problem med den teorin: den är helt enkelt inte sann.

Korruption i supermaktstil

Enligt Världsbanken så kostar korruption i form av mutor och stöld av regeringstjänstemän, det främsta målet för FN-konventionen, utvecklingsländerna mellan tjugo och fyrtio miljarder dollar varje år. Det är en vacker slant. Men det är en ytterst liten andel – endast cirka 3 procent – av de totala

olagliga flöden som läcker ut ur statskassorna. Å andra sidan så stjälar multinationella företag mer än niohundra miljarder dollar från utvecklingsländer varje år genom skattesmitning och andra olagliga metoder.

Detta enorma utflöde av rikedom underlättas av ett skuggligt finansiellt system som innefattar skatteparadis, postlådeföretag, anonyma konton och falska stiftelser, med London City i själva hjärtat. Mer än 30 procent av de globala utländska direktinvesteringarna bokförs via skatteparadis, som nu tillsammans döljer en sjättedel av världens totala privata förmögenhet.

Detta är en väldigt stor, rent av den grundläggande, orsaken till fattigdom i Syd, men det syns inte i standarddefinitionen av korruption, den är frånvarande från FN:s konvention, och syns sällan, om någonsin, på dagordningen för

Många internationella utvecklingsorganisationer anser att ihållande fattigdom i det globala Syd till stor del beror på korruption bland lokala tjänstemän.

internationella utvecklingsorganisationer. Med London City som centrum i det globala skatteparadisnätet, hur kan Storbritannien ha rent CPI?

Frågan är desto mer förbryllande med tanke på att staden är immun mot många av landets demokratiska lagar och fri från all parlamentarisk tillsyn. Som ett resultat av denna särställning har London City upprätthållt ett antal egenartade plutokratiska traditioner. Ta dess valprocess till exempel: Mer än 70 procent av de avgivna rösterna under valen avges inte av invånare, utan av företag - främst banker och finansfirmor. Och ju större företag, desto fler röster får de, de största företagen får 79 röster vardera. Detta höjer den amerikanska personifieringen av företag till en ny nivå.

I rättvisans namn så är denna typ av korruption inte helt på fel plats i ett land där en feodal kunglig familj äger 120000 hektar av landets mark och suger upp runt 40 miljoner pund

(65,7 miljoner dollar) av offentliga medel varje år. Sedan finns parlamentet, där överhuset fylls inte genom val, utan medlemmarna utses, där 92 platser ärvs av aristokratiska familjer, 26 är avsatta för ledarna för landets största religiösa sekt och dussintals andra bjuds ut för försäljning till multimiljonärer.

Korruptionen i USA är bara något mindre uppenbar. Även om kongressplaster ännu inte är tillgängliga för regelrätta köp, så är det genom domslutet "Citizens United v. Federal Election Commission" tillåtet för företag att spendera obegränsade summor pengar på politiska kampanjer för att säkerställa att den kandidat de föredrar blir vald, en praxis som motiveras enligt den orwelliska parollen "yttrandefrihet".

Fattigdomsfaktorn

FN-konventionen har rätt i att fattigdomen i utvecklingsländerna orsakas av korruption. Men den korruption som vi borde vara mest bekymrade om har sin rot i de länder som är guldfärgade på CPI-kartan, inte de rödfärgade.

Skatteparadissystemet är inte den enda boven i dramat. Vi vet att den globala finanskrisen 2008 påskyndades genom systematisk korruption bland tjänstemän i USA som var intimt knutna till Wall Street-företags intressen. Förutom att flytta tusentals miljarder dollar från statskassan till privata fickor genom räddningsaktionerna, utplånade krisen en stor del av den globala ekonomin och hade en förödande effekt på utvecklingsländerna när exportefterfrågan minskade, vilket orsakade massiva vågor av arbetslöshet.

En liknande historia kan berättas om Libor-skandalen i Storbritannien, när stora Londonbanker samarbetade för att manipulera räntorna för att suga runt 100 miljarder dollar av gratis pengar från människor även långt utanför Storbritanniens kuster. Hur kan någon av dessa skandaler definieras som något annat än missbruk av offentlig makt för privat nytta? Den globala räckvidden av denna typ av korruption gör småmutor och stöld i utvecklingsländerna till en struntsak i jämförelse.

Men detta är bara toppen av isberget. Om vi verkligen vill förstå hur korruption orsakar fattigdom i utvecklingsländerna så måste vi börja med att titta på de institutioner som styr den globala ekonomin, som IMF, Världsbanken och Världshandelsorganisationen.

Under 1980- och 1990-talen orsakade den politik som dessa institutioner prackade på Syd, efter Washingtonöverenskommelsen, en kollaps i inkomstillväxttal per capita med nästan femtio procent. Ekonomen **Robert Pollin** har beräknat att utvecklingsländerna under denna period förlorade cirka 480 miljarder dollar per år i potentiell BNP. Det är svårt att överskatta den mänskliga fördelse som dessa siffror representerar. Ändå har västerländska företag gynnats enormt av denna process, genom att få tillgång till nya marknader, billigare arbetskraft och råvaror samt nya vägar för kapitalflykt.

Dessa internationella institutioner är maskerade som mekanismer för offentlig styrning, men de är djupt odemokratiska och det är därför de kan komma undan med att införa en politik som så direkt går emot mot det allmänna intresset. Röststyrkan i IMF och Världsbanken är fördelad så att utvecklingsländerna – den stora majoriteten av världens befolkning – tillsammans har mindre än 50 procent av rösterna, medan det amerikanska finansdepartementet utö-

var de facto vetorätt. Ledarna för dessa institutioner är inte valda, utan utses av USA och Europa, med inte så få militära ledare och Wall Street-chefer bland dem.

Joseph Stiglitz, tidigare chefsekonom på Världsbanken, har offentligt fördömt dessa institutioner som bland de minst transparenta han någonsin har stött på. De lider också

Den största orsaken till fattigdom i utvecklingsländerna är inte lokala mutor och stölder, utan den korruption som är inneboende i det globala styrelsesystemet, skatteparadisnätet och banksektorerna i New York och London.

av en chockerande brist på ansvarsskyldighet, eftersom de åtnjuter speciell "suverän immunitetsstatus" som skyddar dem mot offentlig rättegång när deras politik misslyckas, oavsett hur mycket skada de orsakar.

Skjuta över skulden

Om dessa styrelsemönster rådde i någon nation i den globala Syd skulle väst ropa "korruption". Men sådan korruption är normaliserad i den globala ekonomins beslutscentrum och det leder till att fattigdomen i utvecklingsländerna fortbestår samtidigt som Transparency International riktar vår uppmärksamhet åt annat håll.

Även om vi väljer att fokusera på lokal korruption i utvecklingsländer, måste vi acceptera att den inte existerar i ett geopolitiskt vakuum. Många av historiens mest beryktade diktatorer – som **Augusto Pinochet**, **Mobutu Sese Seko** och **Hosni Mubarak** – fick en stadig ström av understöd från västmakterna. Idag är det inte få av världens mest korrupta regimer som har installerats eller understöds av USA, bland dem Afghanistan, Sydsudan, och Somalias krigsherrar – tre av de mörkaste staterna på CPI-kartan.

Detta väcker en intressant fråga: vilket är mer korrupt, den småaktiga diktaturen eller den supermakt som installerar det? Tyvärr så ignorerar FN-konventionen så lämpligt denna dynamik, och CPI-kartan leder oss att felaktigt tro att varje lands korruption entydigt begränsas av nationsgränser.

Korruption är helt klart en viktig källa till fattigdom. Men om vi på allvar ska ta itu med det här problemet så är CPI-kartan inte till mycket hjälp. Den största orsaken till fattigdom i utvecklingsländerna är inte lokala mutor och stölder, utan den korruption som är inneboende i det globala styrelsesystemet, skatteparadisnätet och banksektorerna i New York och London. Det är dags att vända korruptionsmyten på huvudet och börja kräva öppenhet där det gör skillnad.

Dr Jason Hickel föreläser vid London School of Economics och fungerar som rådgivare till /The Rules. Artikeln är en översättning av "Flipping the corruption myth" som först publicerades på www.aljazeera.com